



FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS
Miljøvern avdelingen

Aurskog Høland kommune - KONTROLLRAPPORT

Bedriftsnr. 973603507 Anleggsnr. 0221.0021.02 Kontrollnr. 2013.004.R.FMOA Saksnr. 2013/3889 Rapportdato: 30/04-2013

Opplysninger om virksomheten

Navn	Aurskog Høland kommune
Organisasjonsnr.	948164256
Bedriftsnr.	973603507
Kommunennummer	0221
Besøksadresse/postadresse	Rådhusveien 3, 1940 Bjørkelangen
Telefonnr.	Vidar Hansen, fagansvarlig avløy: 63852710/ 92296614
E-post	Vidar.Hansen@ahk.no
NACE-kode	37.000

Opplysninger om revisjonen

Revisjonsdato	Formøte: 15. april 2013 Intervjudag: 25. april 2013 Sluttmøte: 29. april 2013
Virksomhetens representanter	Se vedlagte oversikt
Fylkesmannens kontrollører	Anne Stine Zakariassen (revisor) Marte Strand Kvalø (revisjonsleder)
Bakgrunn for kontrollen	Frekvensbasert revisjon
Tema for kontrollen	Internkontroll og oppfølging av utslippstillatelsen - Internkontroll - Oppfølging av utslippstillatelse - Klima- og miljørisikovurderinger - Beredskap - Avviksbehandling - Påslippsrutiner - Slamhåndtering

Sammendrag av resultat

Fylkesmannen avdekket 3 avvik under kontrollen. Disse er:

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler knyttet til miljørisikovurdering, avvikssystem og rutiner.

Avvik 2: Manglende handlingsplaner i henhold til utslippstillatelsen

Avvik 3: Overløp i Bjørkelangen renseanlegg registreres ikke.

Avvikene og anmerkningene er beskrevet på sidene 3-9. (For definisjon på avvik og anmerkning, se side 2). Andre forbedringspunkter og spesielt positive funn er beskrevet på side 10.

Bakgrunn

På generelt grunnlag fører Fylkesmannen tilsyn for å forebygge og avdekke forurensning av ytre miljø. Som et ledd i dette arbeidet inngår revisjon av virksomheters arbeid med avløpsanlegg som går inn under kapittel 14 i forurensningsforskriften.

Revisjonsrapporten beskriver de avvik og anmerkninger som ble konstatert under revisjonen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Defineres som mangel på oppfyllelse av krav fastsatt i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Dette innebærer for eksempel overtredelse av krav i forurensningsloven, forskrifter hjemlet i forurensningsloven eller krav og vilkår i utslippstillatelser eller dispensasjoner.

Anmerkning: Defineres som et forhold tilsynsetatene mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse, miljø og sikkerhet, og som ikke omfattes av definisjonen for avvik. Dette kan f.eks. være mangler eller svake punkter ved virksomhetens utstyr, styresystemer eller arbeidsmåte.

Dokumentunderlag og regelverk

- *Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Aurskog Høland kommune*, datert 14. juni 2011
- *Lov om forurensninger og om avfall (forurensningsloven)*, av 13. mars 1981, med senere endringer.
- *Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)*, av 1. juni 2004, med senere endringer.
- *Forskrift om systematisk, helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)*, av 6. desember 1996, med senere endringer.
- *Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall*, av 1. juni 2004

Avvik 1: Virksomhetens internkontroll har mangler knyttet til miljørisikovurdering, avvikssystem og rutiner.

Avvik fra:

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 – kartlegge farer og problemer, vurdere risiko
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 7 – iverksette rutiner
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 8 – foreta systematisk overvåkning og gjennomgang

Avviket omfatter:

- a) Virksomheten har ikke et enhetlig avvikssystem.
- b) Det mangler rutiner for drift av renseanlegg.
- c) Internkontroll for avløpsområdet er ikke tilstrekkelig inkludert i overordnet system.

Kommentarer:

a) Ikke enhetlig avvikssystem

Kommunen har på sentralt nivå et avvikssystem som i liten grad benyttes på avløpsområdet. Det var registrert svært få avvik her de siste årene. Det var i hovedsak overløp som ble meldt inn som avvik i en egen logg.

Et velfungerende avvikssystem har en viktig funksjon i å fange opp uønskede hendelser som er gjentagende og dermed en viktig del av internkontrollsystemet. For at avvikssystemet skal bli levende, bør det fokuseres mer på opplæring i avviksregistreringer og nytten av dette. En konkretisering fra ledelse av hvilke hendelser som skal avviksregistreres for avløpsområdet kan bidra til at systemet blir lettere å bruke. Alle deler av avløpsanlegget bør være inkludert i avviksbehandling for ytre miljø, som avløpsnett, overløp, renseanlegg og utslippsmålinger.

b) Mangelfulle rutiner for drift

Det foreligger lite skriftlige drifts- og arbeidsinstrukser for avløpsområdet. Det var ikke etablert driftsinstruks for Løken renseanlegg.

Det bør foreligge egne arbeidsinstrukser for daglige gjøremål, viktige vedlikeholdsrutiner, og sjekklistene for viktige arbeidsoppgaver. Skriftlige arbeidsinstrukser og rutiner skal organiseres slik at de kan tas i bruk og inngå i internkontrollen.

c) Internkontroll for avløpsområdet ikke tilstrekkelig inkludert i overordnet system

Internkontrollen for avløpsområdet er ikke tilstrekkelig inkludert i kommunens overordnede system. Det er ingen systematisk jevnlig oppdatering og gjennomgang av systemet.

Internkontrollsystemet har en viktig funksjon i å sikre en helhetlig planlegging og oversikt over virksomheten. Alle dokumenter, planer, rutiner for avløpsområdet må være en del av internkontrollsystemet. I henhold til internkontrollforskriften skal det foretas systematisk overvåkning og gjennomgang av internkontrollen for å sikre at den fungerer som forutsatt.

Oppfølging:

Tilbakemelding på utførte og planlagte tiltak sendes Fylkesmannen innen tilbakemeldingsfristen 1.september 2013

Avvik 2: Manglende handlingsplaner i henhold til utslippstillatelsen

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Aurskog Høland kommune, datert 14. juni 2011, pkt 3.2, 4.2, 7.2 og 7.3
- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd, punkt 6 og 7

Avviket omfatter:

- a) Det er ikke utarbeidet en handlingsplan for reduksjon av fremmedvann
- b) Det er ikke utarbeidet handlingsplan for fornyelse av avløpsnett
- c) Det er ikke utarbeidet handlingsplaner i forbindelse med miljørisikovurderingen

Kommentarer:

a) Handlingsplan for reduksjon av fremmedvann

I henhold til utslippstillatelsen pkt 7.2 var det krav om at virksomheten skal utarbeide en målrettet handlingsplan for reduksjon av fremmedvann til avløpsnett innen 01.06.2012.

Ledningsnett i Aurskog Høland har store problemer med fremmedvann og et lekkasjeteam i kommunen jobber med å gå gjennom avløpsnett, finne feil og utbedre dette. Det foreligger derimot ingen dokumentert helhetlig og langsiktig plan for hvilke avløpssoner/ ledninger som skal prioriteres.

Det må legges vekt på miljømessige konsekvenser. Planen skal også inkludere overvannshåndtering. Dette forutsetter kunnskap om hvordan ulike nedbørsituasjoner påvirker nettet og hvilke konsekvenser dette får for kapasitet, overløp og utslipp.

b) Handlingsplan for fornyelse av avløpsnett:

I henhold til utslippstillatelsen pkt 7.3 er det et krav at virksomheten skal utarbeide et politisk behandlet fornyelsesprogram for avløpsnett for perioden 2012-2021 innen 01.09.2012. En slik plan er ikke utarbeidet.

En av de viktigste utfordringene for avløpssektoren er takt for fornyelse av eksisterende ledningsnett. Det er viktig med en langsiktig prioritering. Kommunen skal i henhold til utslippstillatelsen utarbeide et program for bærekraftig fornyelse som viser det fremtidige behovet for fornyelse og gjennomføringen av dette. Det skal tydeliggjøres endringer i avløpsgebyrer og budsjetter fremover.

c) Manglende handlingsplan i forbindelse med miljørisikovurderingen

Det er utarbeidet en risikoanalyse for ulike hendelser på avløpsområde. På grunnlag av risikoanalysen er det i beredskapsplanen utarbeidet handlingsplaner som beskriver hvordan situasjonen skal håndteres akutt. Det er derimot ikke utarbeidet handlingsplan med det formål å redusere risikoen for at hendelsene inntreffer. Det er krav i utslippstillatelsen pkt 3.2 at det på bakgrunn av risikovurderingen utarbeides en handlingsplan for forebyggende tiltak som viser tiltaksprioriteringer, beslutninger om tiltak og plan for når tiltaket skal gjennomføres.

Det er viktig at årsaken til problemer kartlegges og at det vurderes tiltak for å hindre at hendelser gjentar seg. I denne prosessen er det også viktig at ansatte tas med slik at samlet kunnskap og erfaring utnyttes.

Kommunen har et stort antall avløpspumpestasjoner med overløp (80 stk). I henhold til utslippstillatelsen pkt 4.2 skal det foretas en gjennomgang av hvert overløp for risikoklassifisering. Videre skal det utarbeides en handlingsplan basert på risikoklassifiseringen som viser tiltak på alle overløp som er risikoklassifisert som viktige med hensyn til tiltak.

Det er utført risikoklassifisering av alle pumpestasjoner med vurdering ut fra sted, resipient og størrelse, denne skal nå gjennomgås på nytt da det er behov for å rette opp feil og gjøre noen forbedringer. Videre er det viktig at risikovurderingen benyttes til å gjøre hensiktsmessige prioriteringer. Det må utarbeides en dokumentert langsiktig vedlikeholdsstrategi for avløpspumpestasjonene der alder, kapasitetsvurdering og lokalisering i forhold til resipient danner vurderingsgrunnlaget.

Oppfølging:

Aurskog Høland kommune må levere en prosjektplan med tidsfrister for å utarbeide manglende planer/dokumenter innen tilbakemeldingsfristen.

Avvik 3: Overløp i Bjørkelangen renseanlegg registreres ikke.

Avvik fra:

- Utslippstillatelse for kommunalt avløpsvann Aurskog Høland kommune, datert 14. juni 2011, pkt 4.2, 4.3
- Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften), av 1. juni 2004, med senere endringer. Kapittel 14.

Kommentarer:

Bjørkelangen renseanlegg har et overløp fra ”intern pumpestasjon”, dette overløpet har ikke blitt registrert ved utslipp, da det ikke har hatt alarm eller mengdemåler.

Tilhørende overløp i/ved renseanleggene skal inkluderes i beregning av rensekrav for avløpsrenseanleggene (utslippstillatelsens pkt 4.2). Overløpet fra Bjørkelangen har ikke vært inkludert i beregning av renseeffekt for renseanlegget.

Oppfølging:

Tilbakemelding på gjennomførte tiltak oversendes Fylkesmannen innen tilbakemeldingsfristen.

Andre forhold:

Fylkesmannen ønsker å trekke frem følgende positive forhold:

- Det er utarbeidet en ny hovedplan for 2012-2023 som på en god måte fremstiller utfordringene på avløpsområdet.
- Det er gjort viktige grep som å ansette lekkasjeteam for kartlegging og utbedring av punktfeil.
- Viktige problemer er tatt tak i og tiltak er gjennomført raskt, for eksempel ble det raskt ordnet opp i problemene rundt leveranse av slam.
- Stort faglig engasjement blant de ansatte.